

על הכשירות לקרב של חי"ר המילוואים

הציוד שקיבלנו כולל רק שתי שמיכות לחייל, ושכמיה אחת לכל שני חיילים. קיבלנו רק בגדי עבודה קיציים, כי צבא הגנה לישראל כיון את המאמץ הכספי שלו לרכישת נשק. והמפקד יודע כי חייליו מבינים את המצב, וכי הם מקבלים את הדבר בחיוך על פניהם — אולם הוא יודע כי קל לחייך לאור מצב כזה בשעה שהשמש טופחת על קובע הפלדה; אולם בין שעות 3 ו-5 לפנות בוקר, כשחייל מחייליו מתהפך מצד לצד על האדמה הקרה ואינו יכול להרדם בגלל הקור, אוראו קשה החיוך הרבה יותר. והוא חושב בלבו — בציניות מה — כי שפע סוגי קובעי-הפלדה, "יבלבל את האויב", והוא משלים-מראש עם העובדה שלחייליו לא תהיה הופעה חיילית אחידה, כיון שאין להם קרסוליות או חותלות. "מילא", אומר הוא לעצמו, "הרי לא נקראנו למצעד יום-העצמאות"; ונחמת-מה משמשת לו העובדה כי תחמושת 92, 7 ו-9 מ"מ ניתנה בכמות מספקת, וכי נתרבה מספר המנ"טים (בווקות) בפלוגה.

כמעט חמישה חודשים חלפו מאז האימון השנתי. מציקה למפקד השאלה: מה כושרה-לקרב של פלוגתו עתה? הפעם אין זו שאלה תיאורטית. פקודת התווה עלולה להגיע בכל רגע, והמפקד מחליט כי כל שעה שנותרה עד לתווה תנוצל לאימון בנשק — ולצורך זה תתחלק הפלוגה בהתאם לסוגי-נשק שבידי האנשים; רובאים, מקלענים, מטולנים וכו'.

סוד גלוי הוא, כי צה"ל הוא צבא-מילוואים; ה"אזור-הקריטי" של צבא כזה מונח כידוע באותו משך זמן שבין הוצאת פקודת הגיוס ליחידה לבין הרגע בו מתחילה היחידה להיות קיימת בפועל כגוף-גייסות הכשיר לקרב. שמונה השנים שחלפו מאז הקמת צבא-המילוואים שלנו העשירוהו בנסיון רב; ושיטות הארגון — הן של קריאת המילוואים והן של מחסני-החירום — הוכיחו את עצמן כשיטות ההולמות את הצרכים. אין ספק כי פה ושם ישנם עדיין דברים הטעונים תיקון ושכלול, אך מטבע הדברים הוא כי רק בקריאת-חירום אמתית צפים פגמים מעין-אלו ומזדקרים לעין-כל — ואז בא רגע-הכושר בו זוכים הם לפתרון של-אילתור או אף ל-תיקון מידי, ואילו עם תום מצב החירום מגיע תורה של מחשבה יסודית לשיפור השיטה. לכאורה — הכל שפיר; הנה גרשם בדו"ח כי התתייצבות היתה למעלה מ-90%, ואם לקחת בחשבון מקרי מחלה ואנשים הנעדרים מן העיר לרגלי עבודתם — הרי ההתייצבות היא למעלה מ-100%; אכן יש מי שרשאי להיות גאה על ההישג. ועוד גרשם בדו"ח כי עברו כך וכך שעות ממועד זימון החיילים עד למסדר-ביקורת של היחידה, על ציודה; וכי היחידה השיגה את השיא האחרון של עצמה בכך וכך שעות ועוד כמה דקות; ויש מי שרשאי להיות גאה גם על הישג זה.

המפקד נערך, הדו"ח נשלח והגיע; חיוך של סיפוק השתפך על פני מיי-שרשאי-להיות-גאה — ומפקד הפלוגה ממשיך בביקורת חייליו. הוא מציין לעצמו בסיפוק כי פרט לבודדים — שנים-שלושה ממש — לכל חייליו נעלים במצב תקין, והוא נזכר כי בעת האימון השנתי לחם על כל זוג נעלים, המ"פ עובר בין השורות ומעיר פה ושם על אופן הרכבת החגור — ומציין לעצמו, כי לכל חייליו חגור טוב ומימיות חדשות עם פקקים טובים; והוא נזכר כי באימון השנתי קיבלה תחילה היחידה מימיות נקרות, ללא פקקים וללא מכסי-לבד.

הביקורת נסתיימה, והמפקד יוצא אל מול פלוגתו, "צבא הגנה לישראל הוא צבא-מילוואים" — הוא אומר להם — "וסכנה צפויה למדינתנו. אנחנו נקראנו — — —

כן תופיעו אלה אשר מסיבות שונות שוחררו מן האימון-השנתי האחרון (ועל-פירוב גם מן האימונים שקדמו לו).

כושרם הגופני של כל אלה עמד בסימן שאלה. יותר מזה: סימן שאלה ידוע הוצב אף לגבי יכולתם להעלות את כושרם הגופני.

המלחמה החלה. פקודת התזווה נתקבלה, והיחידה הועברה לשטח-כינוס. הוברר כי המלחמה מול פנינו, וכי היחידה עלולה בכל רגע ממש, להיות מוטלת למערכה.

ההתארגנות בשטח-הכינוס היתה קצרה ומהירה. היחידה הועמדה בכוננות: תזווה — שעה לאחר הקריאה. שעורי הנשק נמשכו, ולצותות הנשק אופ-שר להפעיל את כלי-נשקם באש חיה, היות ופקודת התזווה בוששה לבוא, החליט מפקד הגדוד כי למחרת יערכו הפלוגות מסע בסביבה. נקבע כי במסע תערך בדיקה של כל סידורי הקשר בגדוד ובתוך הפלוגות. מפקד הפלוגה, לאחר שקיבל את ציר-התנועה שלו, יצא לסיור לשטח — והחליט לערוך את המסע כמסע מאובטח פלוגתי.

השטח היה גבעי, חרוש, ופרט לכמה עצים בודדים — חסר צמחיה.

המסע התנהל בכבודות. במשך שעות לפני-הצהרים עברה הפלוגה כ-7 ק"מ. 4 מהם — במסע מאובטח פלוגתי, ו-3 בתנועה חזרה אל המאהל. נתברר כי מספר חיילים נמצאו מפגרים. חלקם — מחוסר יכולת לשאת את עצמם ואת המשא שעליהם, וחלקם — מחוסר הרגל לצעוד בנעלים צבאיות.

מפקד הפלוגה ומפקדי המחלקות שעברו, בדרך חזרה, בין המפגרים לא מצאו ביניהם אף מקרה אחד של חוסר רצון להתאמץ וללכת. לשם הקלת המסע הראשון היה צורך להסיע חיילים אחדים ברכב על-פני חלקת-הדרך שנתורה.

מציאותם של מפגרים והמאמץ הגופני שנדרש, השאירו אחריהם התרשמות רצינית בפלוגה. החיילים הבינו היטב כי הם עלולים להיות מוטלים לקרב אף מבלי שהם נכונים לכך מבחינה פיסיית.

בסיכום לאותו מסע, שנערך בישיבת מפקדים, נתברר כי המצב בפלוגות האחרות היה טוב יותר אם כי לא אידיאלי. מפקד הגדוד זקף את אחז

הנקודות בכושר-תפעול הנשק המחייבות טיפול מיוחד ותיקון היו ידועות לו, למפקד, והן נודקרו בביקור שערך בקבוצות-האימון: אימונם של צוטי המקל"פ לא היה עדיין שלם, בשל סיבות שלא-היתה שליטה-עליהן, ואימונם של המטולנים סבל באימון השנתי מכך, שהקצבת פצצות הבוקה לירי-נסיון היתה ועומה מטעמי חסכון, ובתרגילים בהם רצה המפקד להמחיש כראוי לחייליו את אפקט פעולתה של ה"בוקה" פעל מפקד כמטולן מספר 1, וכך נגרע מן האפשרות של מספרי 1 שבצותות-הבוקה למתן ירי מהכלי שברשותם. זאת ועוד: הפלוגה קיבלה בזקות נוספות. הצותות להן הוכנו, כבר באימון השנתי — אך אימונם לא היה מספיק. אכן, יצוין כי ליקויים אלה לא רק ניתנו לפתרון — אלא אף נפתרו-בפועל במסגרת היחידתית, תוך זמן קצר.

הנושא שלא היתה עדיין אפשרות להעמידו לבחינה היא, רמת הכושר-הגופני של היחידה. בלב המפ-קד כירסמו ספקות בענין זה. האימון השנתי האחרון הוכיח כי הפלוגה התחילה לגלות רמת כושר-גופני מתקבלת על הדעת רק לאחר שבועים של אימון. תכנית האימון לא הקצתה זמן מיוחד להעלאת כושר זה. היחידה נכנסה או, מיד לאחר שהגיעה לשטחי האימון, למשטר אימוני-שדה, והכושר-הגופני עלה בהדרגה, ובאטיות רבה. אמנם הכללה זו אינה מדויקת: היו ביחידה גם מספר חיילים אשר חסרו להם נתונים התחליים להעלאת הכושר הגופני.

ההיענות המלאה לקריאת צו-החירום הוסיפה על אלה גם את האנשים שלפי גילם צריכים היו כבר לפרוש מהיחידה אך עדיין לא הועברו ממנה בפועל;

המפגרים הגבוהה יחסית שבאותה פלוגה מסוימת לחשבון העובדה כי היתה זו האחרונה שהורכבה בגדוד; היות וראשית השאיפה היתה מילוי המסגרות, נצטרפו זמנית כפלוגה זו במיוחד מספר ניכר של חיילים בעלי כושר נמוך ויכולת מועטה, אשר לא נקלטו ע"י הפלוגות האחרות שהיו כבר מלאות למעשה.

באותו לילה קיבלה היחידה פקודת תזוזה, והי"עברה לגזרה אחרת. החנייה נקבעה באזור המאוכלס בצפיפות יחסית ורובו מעובד.

בסיום שערך מפקד הפלוגה בסביבה הקרובה, נמצא רק שטח אחד מתאים לאימון; מובלעת חולות-נודדים שעל גבול השטח המעובד. במרחק של 3 ק"מ בערך ממקום חניית היחידה. עתה החלה הפלוגה להכיר כל שעל אדמה בדרך המובילה אל שטח זה. רק פעם אחת הועברה ארוחת-צהרים לפלוגה ברכב — בתרגיל-הגנה, שנמשך יום שלם. בכל ההזדמנויות האחרות חזרה הפלוגה במסע, על נשקה ותחמושתה, אל המאהל וכאן קיבלה את ארוחותיה. התנועה מהמאהל אל שטח-האימון, אשר נמשכה בתחילה כשעה, הועמדה, לאחר זמן, על 25 דקות. מספר המפגרים פחת — אולם בעית הפיגור עוד היתה קיימת; אותם החיילים שעדיין נמנו על המפגרים היו בבחינת מקרים שאין להם תקנה.

המבחן לא אחר לבוא. בליל הרביעי לשהות הגדוד במקום, הוצע המ"פ, בשעה 0300, לשיבת מפקדים. הפלוגות הרובאיות קיבלו משימות-מסע למרחק של 15 ק"מ בערך. ענין התזוזה הועמד כנושא לתחרות בין הפלוגות. מפקד הפלוגה חזר לפלוגתו והוציא מיד את פקודותיו. תוך 45 דקות עמדו המחלקות בריכוזים מחלקתיים וסיימו את שתית התה. הציוד האישי של חיילי הפלוגה היה ארוך כולו; דרג א' עמוס על משאית, ודרג ב' — בריכוזים מחלקתיים, ליד מחסן הפלוגה. המ"פ ביקש — וקיבל — רשות לתזוזה. הפלוגה היתה הראשונה לתזוזה.

מפקד הפלוגה זוקף את מהירות הסידורים ההגבנות לתזוזה, לזכות העובדה שהפלוגה קיבלה את הפקודה כפקודה מבצעית, מבלי שאיש בפלוגה ידע שהציאה היא למסע-אימונים.

את שני הק"מ הראשונים עברה הפלוגה באטיות רבה, כשהיא גוררת אתה את הנכשלים הכרוניים. אחרי מסע 2 ק"מ ניתנה מנוחה לחמש דקות, להת-

ארגנות. המפגרים והנכשלים רוכזו, וקיבלו הוראה לחזור למאהל בכוחות עצמם — והפלוגה המשיכה במסע בקצב מזורז.

את חצי-הק"מ האחרון עברה הפלוגה בצעדה, לפי קצב, ארוחת-הבוקר כבר הייתה במקום, ולאנשים ניתנה מנוחה עד לשעות הצהריים. אחר-הצהרים נערכו אימונים ועם ערב חזרה הפלוגה למאהל, משום בו נתקבלה פקודת-פירוק.

מסקנות

א. הצבת כוח-אדם ליחידות-מילואים של חיילי הרגלים

במשך שנים לא קיבלה הפלוגה תגבורת מ"פליטת" חיילי-הרגלים הסדיר. הפלוגה המורכבת ברובה ממגויסים שהם אנשי-מילואים שלב ב' הוקינה והסתיידה בהדרגה — והדבר מורגש ביוחד בשכבת מפקדי-הביתות. היחידה מיצתה את כל האפשרויות להעמדת מ"כיים מתוכה, ונמצא שהיא זקוקה עתה לתגבורת של מ"כ חיילים צעירים, אשר יורישו דם חדש בשורותיה.

ב. מיון כוח-אדם

עם סיכומו של כל אימון-שנתי נערך שיבוץ-מחדש של אנשי היחידה, ונמסרת חות-דעת אישית על כל מפקד וחייל. קיים רושם כי לגבי מישוה מבין אלה הקובעים מיון כוח-אדם, תוות-דעת אלו נכתבות לצורך סטטיסטי או ארכיוני בלבד. אחרת אין להבין

מלאי סיפוק מן העובדה ש"זה הלך" עלולים אנו לחשוב עתה ש"הכל בסדר", ולא היא. לאמתו של דבר במערכה זו לא הועמדו כלל רבות מיחידות המילואים של חיל-הרגלים במבחן-המלחמה.

נסיונם של כמה פלוגות הראה, כי כושרן הגופני אינו מטופח דיו. חיל המילואים חייב לרכז עתה את מאמציו בכך, שחיילי המילואים יתייצבו לקריאה כשהם בכושר גופני טוב, והדבר יכול להיעשות ע"י אימון גופני אחת לשבוע, בשעות הערב וע"י מסע ב"יום, אחת לחודש.

אין ספק שביצוע תכנית מעין זו יתקל בקשיים ארגוניים מרובים, יטיל מעמסה כספית על תקציב הבטחון ומעמסה נוספת על חיל-הרגלים שבמחנה המילואים, אשר נדמה כי אפשרות העסקתו נתמצתה כבר עד תומה, אולם ביצועה של תכנית מעין זו הוא חיוני, ואין לותר עליו, אם רוצים אנו בצבא כשיר לקרב ביום ה"ע".

כיצד נשארו ביחידה חיילים חסרי כושר גופני, "מקרים סוציאליים" קשים במיוחד.

ג. ההנחיה ל"מילוי מסגרות"

מזדמנים מקרים, בהם ההנחיה ל"מילוי מסגרות", המוכתבת, פוגעת בכושר-הקרב של היחידה: שהרי כושרה של יחידה מצומצמת-יותר, אשר רמת ה"חומר האנושי" שבה היא טובה — עולה לאין-ערוך על כושרה של יחידה, ואפילו גדולה יותר, אשר רמת ה"חומר האנושי" שבה למטה-מבינונית. במצבים אלה יתכן כי ההנחיה של "מילוי המסגרות" תגרום לכך שהמפקד ינהג ויתורים רבים בהערכת האנשים שתחת פיקודו — ויתורים אשר לא היה מסכים להם אלו היתה ההנחיה: העמדת היחידה על רמה גבוהה של כושר-קרב.

זאת ועוד: ההנחיה על "מילוי המסגרות" יש והיא מעכבת את הורמת "הדם הצעיר" החיוני ליחידה.

ד. הכושר הגופני

הנצחון במלחמת סיני צופן בחובו סכנה חמורה:

מפקד פלוגה

